

A magyar tehetség és zeneiség mindenén átüt

| FARKAS ANITA | FOTÓ: FÖLDHÁZI ÁRPÁD

Az egykori Postás Szimfonikus Zenekarból mára az ország egyik legjobb komolyzenei együttesévé nőtte ki magát a Concerto Budapest, külföldön is egyre sikeresebb. Főigazgatójával, Devich Gáborral beszélgettünk arról, mit kellene tennünk azért, hogy Magyarországnak ne csak dicső zenei múltja, de ugyanilyen gazdag jövője is legyen.

Miért pont a klarinét?

Egyszerűen elbűvölt a hangja. Kisgyerekként először zongoráztam, egész jól is ment, de aztán a klarinét felülírt mindent, nagy boldogsággal kezdtem tanulni rajta.

A hegedű nem lett volna kézenfekvőbb választás?

Valóban, hiszen édesapám Kossuth-díjas hegedűművész volt, huszonöt éven át a Bartók Vonósnégyes tagja, majd huszonöt évig a Zeneakadémia professzora, egy ideig rektorhelyettese. Rengeteget utazott a kvartettel, sok emlékem van róla, ahogy mesélt otthon a turnék után. Fantasztikus barátai voltak, akik gyakran meglátogattak bennünket. Mások mellett Szóts István filmrendező, Borsos Miklós szobrászművész, és többször jöttek hozzánk vacsorára például együtt az Imrék, azaz Antal Imre, Földes Imre és Montágh Imre. Egy alkalommal apám Franciaországból érkezett haza, és olyan sajtókkal várta őket, amilyenekről itthon akkoriban még csak álmodni sem lehetett. Mi, gyerekek – két húgom van – szerencsére mindig ott lehettünk velük, a mai napig sokszor idézem fel magamban ezeket a kivételes beszélgetéseket, együttléteket.

Ennyi érdekes, különleges ember láttán eszébe sem jutott más pályára lépni?

Nem igazán. A Zeneakadémiára szinte nyílegyenes úton kerültem, de abban, hogy végül tényleg zenész lettem, nagy szerepe volt a klarinéttanárnomnak, Kovács Bélának. Őt egyébként ugyancsak ismertem már kicsi gyerekkorom óta, mert édesapám többször elvitt a koncertjeire. Rengeteget köszönhetek a kamarazene-tanárnomnak, Kurtág Györgynek is, aki ma a Concerto Budapest tiszteletbeli elnöke. Szakmailag és emberileg is kiváló mestereim voltak, mindig igyekeztem meghálálni a belém vetett bizalmukat.

Mondjuk azzal, hogy szintén tanítani kezdett?

Akár. Klarinéttanárként idén kezdtem a harmincyolcadik tanévemet, és lehet, hogy hi-

tetlenül hangzik, de még mindig nagy élvezettel művelem. A bizonytalan zenészlétben a tanítás mindig a biztos pontot jelentette az életemben, arról nem beszélve, milyen csodálatos élményekkel gazdagodtam ez idő alatt. Nemcsak arra gondolok, hogy hány tehetséges klarinétos útját egyengethettem, hanem annak a közvetlen megtapasztalására

„A föld minden pontján kvázi zenei nagyhatalomként tartanak számon bennünket”

*„Tenni is szeretnék
a polgári értékek
visszahozásáért
a mindennapi életbe”*

DEVICH GÁBOR

1964-ben született Budapesten. Klarinétművész, a Concerto Akadémia Nonprofit Kft. ügyvezetője. A Zeneakadémián szerzett diplomát. 1988 és 2002 között tagja volt a Gustav Mahler Ifjúsági Zenekarnak, és részt vett a Camerata Academica Salzburg és a Mozarteumorchester Salzburg munkájában. 1988 és 2018 között rendszeresen játszott a Liszt Ferenc Kamarazenekarban. Kamaraegyüttesekkel jelentős hazai pódiumokon és Európa szinte valamennyi országában fellépett, valamint Japánban és Ausztráliában is. 1992-től 2015-ig a Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskolában tanított, 2013 óta a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola klarinét- és kamarazene-tanára, 2015-től a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanárképzési tanszékének oktatója. 2016-tól 2018-ig a Magyar Állami Operaház Zenekarának igazgatója, 2019 és 2023 között a Concerto Budapest társadalmi felelősségvállalási menedzsere volt. Nős, felesége az Operaház csellistája, két gyermekük van, Botond díszlettervező, Benedek Junior Prima díjas nagybőgőművész.

is, micsoda jellemformáló ereje van a hangszer tanulásnak: fegyelemre, egymásra figyelésre nevel, fejleszti az érzelmi intelligenciát. Mélységesen egyetértek Kodály Zoltánnak azzal az élet által is igazolt gondolatával, hogy a tudatalatti magyarság egyik talpköve a nyelv, a másik a zene.

Közhelyként sokszor elhangzik az is, ahhoz, hogy ez a talpkő minél tovább megmaradjon, nem ártana az oktatásban is valahogy visszatérni a kodályi eszmékhez. Jól hangzó gondolat, de történik valami a gyakorlatban?

Az ének tanítást illetően bőven akadnak gondok a közoktatásban. Ez azért nagy baj, mert ott lehetne még minden gyermeket elérni. Azokat is, akiket a szülei nem feltétlenül íratnának be zeneiskolába.

Mi a fő probléma?

Az ének tantárgy mára rangját veszítette. Már az általános iskolában is, a középiskoláról nem beszélve, ahol egyre kevesebb a szaktanár, és az órákon ők is többnyire fegyelmezzéssel töltik az időt. Az énekóra gyakran csak szükséges rossz, amit a gyerekek többsége nem szeret, un, sőt utál, mert ha valaki nem jól énekl el az egész osztály előtt a kötelező leckét, akkor rossz jegyet kap. Pedig ennek nem kellene így lennie, megfelelő tanárokkal és megfelelő minőségben oktatva az énekóra lehetne egy jó hangulatú, mindenki által várt és kedvelt, lelki-szellemi feltöltődést nyújtó időtöltés is.

Hogyan?

Nagyon egyszerű a megoldás. Csupán énekelni kellene, közösen, jókedvvel, már az oviban, aztán végig az alsó tagozatban is. Közben hagyni, hogy a gyerekek kicsit mozogjanak, táncoljanak vagy akár rajzoljanak. Felső tagozatban ez kiegészülhetne egyre több zenehallgatással, hogy a diákok megtapasztalják, milyen egy vidám zene, egy szomorú, egy szerelmes, és még sorolhatnám. Nem lehet elégszer hangsúlyozni a társadalmi hasznot, amiről a fentiek híján felelőtlenül lemondunk. A nemzeti identitás kialakulása és megszilárdulása, az egymásra figyelés civilizációs normáinak kifejlődése az alapoknál dől el. Ahogyan az is, lesz-e egyáltalán a jövőben a klasszikus zenei koncerteknek számottevő közönsége. Ha egész nemzedékeket szoktatunk le rossz módszerekkel az éneklésről, zenehallgatásról, -értésről, hiába várjuk majd, hogy felnőttként koncerteket látogassanak.

Mi a helyzet az intézményes zeneoktatásunkkal? Az, mondhatni, nagyjából rendben van?

Legjobban az alapfokú zeneiskolai hálózatunk működik. Mindenki számára elérhető, tele magasan kvalifikált, egyetemeket, Zeneakadémiát végzett pedagógussal. Ott szerintem csak kisebb módosításokra, a tanterv frissítésére lenne szükség. Ha rajtam állna, az elején például kicsit kevesebb szolfézt tanítanék, különben lehet, hogy Józsika idő előtt megunja az egészet, és amikor azt mondják neki, hogy „gyere inkább kézilabdázni”, boldogan áll fel a kotta mellől. Ezért kezdetben inkább a hangszeres közösségi élményekre

tenném a hangsúlyt, és akiről útközben kiderül, hogy tényleg nagyon ügyesen trombitál vagy hegedül, őt fokozatosan vezetném be egyre mélyebben az elméletbe.

És hol vannak nagyobb problémák?

Magyarországon a klasszikus zene csodálatosan gazdag és egyedülálló tradíciókkal bíró terület. Túlzás nélkül állíthatom – ezt tapasztaljuk a Concerto Budapest külföldi turnéi során is –, hogy fantasztikus a hírünk. A föld minden pontján kvázi zenei nagyhatalomként tartanak számon bennünket, köszönhetően többek között Liszt Ferenc, Weiner Leó, Bartók Béla, Kodály Zoltán vagy a már említett Kurtág György nevének és persze a Zeneakadémia impozáns múltjának. De nem szabad ülni a babérjainkon, ha ezt a pozíciót szeretnénk megtartani.

Rezeg a lécz?

Nagy baj még nincs, de csak azért, mert a magyar tehetség és zeneiség – ami egyfajta lelkeség is – valahogy mindenben átüt; még újra tudjuk termelni a zseniális komponistáinkat,

„A nemzeti identitás kialakulása, az egymásra figyelés civilizációs normáinak kifejlődése az alapoknál dől el”

hangszereseinket. De a verseny világszerte élesedik. Ezért ha nem jön létre részletes állami stratégia a klasszikus zenei tehetséggondozásra, azaz nem születik egy olyan komplex életpályamodell, amely valamiféle garanciát adhat egy pályakezdőnek, akkor a tehetségeink nagy része elhagyja az országot és a pályát is. Ennek előszele már érzékelhető.

Mire gondol?

Arra, hogy egyre kevesebben jelentkeznek a zenei közép- és felsőoktatási intézményekbe. Hamarosan eljöhét az a pillanat, amikor ez a szám annyira lecsökken, hogy azt a fiatal is fel-

veszik, akár a Zeneakadémiára, akiről a tanár már az első pillanatban tudja, hogy nem alkalmas a pályára. Később, a diploma megszerzése után ez a fiatal maga is rájön erre, és gyorsan választ egy másik, akár homlokegyenest eltérő szakmát. Az állam addigra ráköltött egy csomó pénzt – ez nettó pazarlás mindkét oldalon.

Ha már szóba került többször a Zeneakadémia, jó ideje szinte csak akkor hallani az intézményről, amikor fellángol a vita a következő rektor személyét illetően – akinek a kinevezése már több mint egy éve várat magára. Nem a fentiek rendezésére kellene koncentrálni az ezen való huzakodás helyett? Az én látókörömben több, tudása teljében lévő, megkérdőjelezhetetlen szakmai teljesítményű, segíteni szándékozó zenész és néhány remek kulturális menedzser is van, akik elkötelezettek a hosszú távú megoldások érdekében. Őket kellene mozgósítani, mielőtt kifutunk az időből. Hangsúlyozom, Magyarországot a világ sok részén elsősorban a zenészei révén ismerik. A legnagyobb amerikai zenekaroknak volt magyar karmestere: Ormándy Jenő, Széll György, Solti György, Doráti Antal, Reiner Frigyes nevét ma is sokan ismerik. Vagy, hogy maradjunk Európánál, Ausztria legelismertebb Mozart-interpretátora a Hubay Jenő-tanítvány Véghe Sándor hegedűművész-karmester lett, és szinte nincs olyan szimfonikus

zenekar a kontinensen, amelyben ne ülnének magyarok, sokszor szólamvezetői pozícióban. A környező országok közül egyik sem tud hasonlót felmutatni. Kötelességünk és feladatunk ezt az örökséget megfelelően továbbvinni.

Ahogy a közönség megtartása, behúzása is, különös tekintettel a fiatalabb nemzedékekre. A Concerto Budapest hogyan küzd meg ezzel a nagy konkurencia közepette?

Tény, hogy ma már messze nem elég kiírni a honlapra, hogy ekkor és ekkor koncert lesz, jöjjön mindenki. Bár szerencsére van egy masszív törzsközönségünk, folyamatosan törjük a fejünket, hogyan szólíthatnánk meg minél több embert. Tematikus napokat, ünnepeket szervezünk, különleges koncertfilmjeink sorra nyerik a díjakat, aktívan jelen vagyunk a közösségi médiában. Ami fontos, hogy minden tevékenységünkben a minőség áll a középpontban. Keller András fő-zeneigazgató hosszú éveken át tartó, a kamara-zenei igényű játékmódra épülő koncepciózus munkájának, maximalizmusának és zenészeink fegyvermezt és odaadó

MOZARTTAL SEGÍTENI A VILÁGON

A Concerto Budapest idén is megrendezi a Mozart-napot a Zeneakadémián március 2-án. Az egymást követő koncerteken oboára, kürtre és zongorára írt versenyművek, kamara- és nagyzenekari kompozíciók idézik meg Mozart művészi géniuszt Keller András művészeti vezetésével.

„Mozart egészen különleges helyet foglal el a lelkemben. Több mint zene, művészete isteni jelenség. Mozarttal segíteni lehet a világon. Zenéjére van egy szó, ami közhelyesen hangzik, mégis igaz: hogy »örök«. Egy olyan csodája az emberi kultúrának, ami beláthatatlan, mint az univerzum. Mozart zenéje visszaadja az elveszett Paradicsomot, hiszen az emberi lét csodáját képes volt hangokban megmutatni” – vallja Keller András, a Concerto Budapest fő-zeneigazgatója.

A 2025-ös évad Mozart-napján a Zeneakadémia vendége lesz a Berliini Filharmonikusok elismert fúvósszólistája, Albrecht Mayer, valamint a világhírű brit zongoraművész, Angela Hewitt. A 11 órakor kezdődő nyitókoncerten elhangzik Mozart 3. *Esz-dúr kürtversenye*, amelyet Devecsei Gábor, a Concerto Budapest szólótrombitása szárnykürtön szólaltat meg, a *C-dúr zongoraverseny* Angela Hewitt tolmácsolásában, valamint a híres *Gran Partita* a Concerto Budapest szólistáinak közreműködésével, Keller András vezényletével. Ezzel egy időben a Kupolateremben Simon Izabella immár hagyományos, gyermekeknek szóló interaktív műsora, a *Varázsóra* várja a legkisebbeket. 15 órától a Nagyteremben különleges kamarazenei koncertre kerül sor, ahol Mozart *F-dúr oboanegyese* és a *g-moll vonósötös* mellett hallható lesz egy ritkán játszott mű, a *B-dúr szonáta fagottra és csellóra* Mohai Bálint és Kokas Dóra előadásában. A műsorban helyet kap Johann Wendt Mozart-átírata, a *Varázsfuvola-esszencia*. A délutáni koncerten fellépő művészek között találjuk még Albrecht Mayert, Kaczander Orsolyát, Maxim Rysanovot és a Keller Quartet tagjait: Keller Andrást, Környei Zsófiát, Szűcs Mátét és Fenyő Lászlót. A fesztivált 19.30-kor záró koncerten ugyancsak ikonikus Mozart-művek hallhatók, köztük az *Exsultate, jubilate* oboaátírata Albrecht Mayer szólójával, valamint Angela Hewitt közreműködésével a *c-moll zongoraverseny*, az *F-dúr oboaverseny* és a monumentális *D-dúr „Prágai” szimfónia*. A hangversenyen a Concerto Budapest zenekart Keller András vezényli.

hozzáállásának az eredménye, hogy a Concerto kiegyensúlyozottan ilyen magas színvonalú teljesítményre képes. A minőséget pedig igenis megérik az emberek! Minőségi előadásban Bach, Mozart vagy Beethoven művei mindannyiunk szívét megérintik, képzettségtől és társadalmi státusztól függetlenül. Érdekes bizonyítéka volt ennek, amikor a koronavírus-járvány miatti lezárások időszakában szabadtéri koncerteket vittünk Budapest különböző pontjaira. Kicsit tartottam attól, hogy tojások repülnek majd a lakótelepi ablakokból, ehelyett egészen megható történetekben volt részünk, a lakók kávé és süteményt hoztak, lelkesen tapsoltak az erkélyekről. Ugyanígy, amikor a *Mozart Planet* sorozatunkkal jártuk két éven át a vidéket, főként a Balaton környékét, és Mozart zenéjét játszottuk templomokban, közösségi terekben, mindenütt óriási szeretettel és nyitottsággal fogadtak bennünket.

Az ön szívét pedig ez a táj érintette meg.

Így van. Most a Concerto Budapest vezetésére koncentrálok, háttérbe szorítva a klarinétművész éneket is, de ha egyszer leteszem a lantot, akkor biztosan arrafelé képzelem el idős napjaimat. Nagyon szeretek a Balaton-felvidéken lenni, nemcsak a csodálatos természet miatt, hanem mert hihetetlen, hogy Budapesttől távolodva mennyire másként viselkednek egymással az emberek. Mostanában már a hivatalos ügyeimet is jellemzően valamelyik vidéki kormányablakban intézem, sőt, még a gyógyszerimeket is inkább vidéki patikában váltom ki. Egy-két kedves szó, segítőkészség, tisztelet, valódi figyelem, türelem és illendőség; számomra teljesen más világ, mint a fővárosban, aminek a ridegségéből, szennyéből, stresszéből egyre inkább elegendem van.

Vagyis vissza a klasszikus polgári értékekhez?

Igen, de nem csak szajkózva néhány régen kiüresedett fogalmat. Tenni is szeretnék a polgári értékek visszahozásáért a mindennapi életbe. 2008 óta vagyok tagja a Magyar Polgári Együttműködés Egyesület Együttműködési Tanácsának. Tavaly megválasztott elnökünk, Győri Enikő felkérésére most a szervezet megújulásán dolgozom.

Kicsit szkeptikus vagyok a tekintetben, van-e ilyesminek még létjogosultsága a 21. században.

Én töretlenül hiszek benne. Úgy érzem, lassan eljutunk a csömör állapotába, amikor a közösségi és egyéb médiumokból ránk zúduló színvonaltalanság, visszataszító stílus újra a személyes találkozások és a minőségi élmények és emberek felé fordít minket. Soha nem volt akkora szükség az „élő” kulturális programokra, a példaképekkel való találkozásokra, mint manapság.

„Soha nem volt akkora szükség az »élő« kulturális programokra, a példaképekkel való találkozásokra, mint manapság”

Hiába változott meg annyira a világ, a fiatalok ma is arra vágnak, hogy követhessenek valakit, és nagyon nem mindegy, hogy kit választanak. Én például máig fel tudom idézni, hogyan hatott rám annak idején a Balczó Andrásról szóló *Küldetés* című film, amit a Kinizsi moziban láttam; utána még a hajamat is az övéhez hasonlóra vágattam, pedig közöm nem volt a sporthoz, akkorra már rég beszipantott a klarinét. De éreztem a belőle áradó hitet, bölcsességet és erőt, ami életre szóló élményként formálta a személyiségemet. Ma is vannak ilyen emberileg is kiváló sportolóink, művészeink, tudósaink bőven, csak a mostaninál jóval nagyobb teret kell adni nekik. |m|